

Konkurrenceevnerådet (forskning og rum) den 29. november 2024

SAMLENOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Indhold

Forskning

Punkt 6: Rådskonklusioner om styrkelse af EU's konkurrenceevne og udligning af kvalitetsforskelle i de europæiske forskningssystemer baseret på erfaringer fra implementering af det europæiske forskningsrum (2022-2024).....	2
Punkt 7: Rådskonklusioner om et muligt europæisk initiativ inden for bioøkonomi, som udnytter potentialerne i Øst- og Centraleuropa.....	5
Punkt 8: Rådskonklusioner om Kommissionens meddelelse om avancerede materialer.....	8
Punkt 9: Politisk drøftelse af forskning og innovations bidrag til EU's konkurrenceevne: Opfølgning på Draghi-rapport.....	11

Rum

Punkt 10: Udveksling af synspunkter om fremtidens EU's rum-politik.....	13
Punkt 11: Rådskonklusioner om midtvejsevalueringen af EU's rumprogram.....	15
Punkt 12: Rådskonklusioner om at styrke europæiske kompetencer i rumsektoren.....	18

14. november 2024

**Uddannelses- og
Forskningsministeriet**
Forskning, Innovation og
Internationalt samarbejde

Bredgade 40-42
1260 København K
Tel. 3392 9700

www.ufm.dk

CVR-nr. 1680 5408

Ref.-nr.
524171

Punkt 6: Rådskonklusioner om styrkelse af EU's konkurrenceevne og udligning af kvalitetsforskelle i de europæiske forskningssystemer baseret på erfaringer fra implementering af det europæiske forskningsrum (2022-2024)

- Vedtagelse
- Nyt notat

KOM nr. foreligger ikke.

1. Resumé

Det ungarske formandskab har fremlagt udkast til rådskonklusioner om styrkelse af EU's konkurrenceevne og udligning af kvalitetsforskelle i de europæiske forskningssystemer. Formålet med rådskonklusionerne er at sætte fokus på forskning og innovations bidrag til den europæiske konkurrenceevne og rollen for det europæiske Forskningsrum (ERA) i denne sammenhæng.

I rådskonklusionerne bekræftes EU's engagement i forhold til at styrke den langsigtede konkurrenceevne, velstand og globale lederskab. Rådskonklusionerne gentager den fælleseuropæiske målsætning om at investere 3 pct. af BNP i forskning og udvikling, hvor det nationale ansvar fremhæves. Rådskonklusionerne understreger, at ERA bidrager til EU's konkurrenceevne igennem fremgang på igangsatte initiativer, som har til hensigt at realisere ERA. Samtidig opfordres Kommissionen i samarbejde med medlemsstaterne til at videreudvikle ERA ved fortsat fokus på at fjerne barrierer for fri bevægelighed for forskere, viden, teknologi og data.

Rådskonklusionerne er på dagsordenen for rådsmødet (forskning og rum) den 29. november 2024 med henblik på vedtagelse. Regeringen støtter vedtagelsen af rådskonklusionerne.

2. Baggrund

Formandskabet har fremlagt udkast til rådskonklusioner vedrørende styrkelse af EU's konkurrenceevne og udligning af kvalitetsforskelle i de europæiske forskningssystemer. Rådskonklusionerne følger drøftelse om samme emne, som fandt sted på det uformelle ministermøde i Budapest den 16.-17. september 2024. Rådskonklusionerne følger blandt andet op på Mario Draghis rapport om fremtiden for Europas konkurrenceevne.

Sagen forventes på dagsordenen for rådsmødet (forskning og rum) den 29. november 2024 med henblik på vedtagelse. Rådet træffer beslutning med enstemmighed. Europa-Parlamentet skal ikke høres.

3. Formål og indhold

Formålet med rådskonklusionerne er at sætte fokus på forskning og innovations bidrag til den europæiske konkurrenceevne og ERA's betydning i denne sammenhæng.

Indledningsvist genbekræftes EU's engagement i forhold til at styrke den langsigtede konkurrenceevne, velstand og lederskab i en global kontekst. I den forbindelse understreges forskning og innovation, som en vigtig del i forhold til at opnå målet. Mario Draghis rapport tages til efterretning, og den dybdegående analyse af den globale konkurrenceevne samt forskning og innovation bydes velkommen.

Rådskonklusionerne gentager den fælleseuropæiske målsætning om at investere 3 pct. af BNP i forskning og udvikling. Medlemsstater og Kommissionen opfordres til at identificere, hvorledes private investeringer i forskning og innovation kan øges.

Udkast til rådskonklusioner adresserer skellet mellem de medlemsstater, som hjemtager henholdsvis flest og færrest midler fra Horisont Europa. Det nationale ansvar i forhold til gennemførelse af tilstrækkelige reformer og investeringer understreges. Samtidig påpeges det, at internationalt samarbejde, i tråd med EU's principper for internationalt samarbejde, er vigtigt for at producere forskning af højeste videnskabelige kvalitet.

I rådskonklusionerne understreges det, at ERA bidrager til EU's konkurrenceevne, og der peges på fremgang i igangsatte initiativer, som har til formål at understøtte et velfungerende europæisk forskningsrum. Samtidig opfordres Kommissionen i samarbejde med medlemsstaterne til at videreudvikle ERA ved fortsat fokus på at fjerne barrierer for fri bevægelighed for forskere, viden, teknologi og data, uden at foregribe de forestående forhandlingerne om EU's næste flerårige finansielle ramme. For at understøtte ERA skal der være øget synergi mellem nationale og EU-programmer samt finansiering. Herunder bedre samordning mellem målsætning for ERA og EU's rammeprogram for forskning og innovation.

I rådskonklusionerne peges der på, at talent og adgang til forsknings- og teknologinfrastruktur er vigtigt for EU's konkurrenceevne. På den baggrund understreges programmer såsom Det Europæiske Forskningsråd og Marie Skłodowska-Curie-aktiviteter, som har til formål at fremme samt støtte talent og karrierer hos og for europæiske forskere. Adgang til forsknings- og teknologinfrastruktur anerkendes endvidere for dets bidrag til konkurrenceevnen.

I rådskonklusionerne pointeres det, at der skal skabes fleksible og investorvenlige rammer for innovation. Endelig opfordres Kommissionen og medlemsstaterne til at gøre finansieringsinstrumenter mere attraktive, effektive og simple for at nedbringe den administrative byrde.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant.

5. Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Vedtagelsen af rådskonklusioner har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Indholdet i konklusionerne kan dog senere blive udmøntet i konkrete retsakter, der kan medføre økonomiske konsekvenser. Der vil blive foretaget en særskilt vurdering af dette ved fremsættelsen af sådanne retsakter.

8. Høring

Samlenotatet har været i høring i EU-specialudvalget for forskning med frist fredag den fredag den 8. november 2024.

Danmarks Tekniske Universitet bakker op om at gentage den fælleseuropæiske målsætning om at investere 3 pct. af BNP i forskning og udvikling, jf. afsnit 3 om formål og indhold i rådskonklusionerne, men notere samtidig, at der udelukkende fokuseres på, hvorledes private investeringer i forskning og udvikling kan øges. DTU anerkender problematikken med manglende private investeringer i forskning og udvikling jf. diverse rapporter. Dog er det centralt at påpege, at der er en positiv sammenhæng mellem øget offentlige investeringer i forskning og udvikling og øget private investeringer i forskning og udvikling jf. Luc Soete, Bart Verspagen, Thomas H W Ziesemer i "Economic Impact of Public R&D: an international perspective, 2022.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være opbakning til vedtagelsen af rådskonklusionerne. En række medlemsstater har dog forholdt sig kritiske over for henvisning til aktiviteter, hvor midler fra EU's rammeprogram for forskning og innovation ikke tildeles med afsæt i excellence.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter vedtagelsen af rådskonklusionerne, om end regeringen forholder sig kritisk over for aktiviteter, der ikke tildeles med afsæt i excellence, skal fortsætte i regi af EU's rammeprogram for forskning og innovation. Regeringen understreger vigtigheden af, at rådskonklusionerne ikke foregriber de forestående forhandlingerne om EU's næste flerårige finansielle ramme, herunder EU's budget og EU's rammeprogram for forskning og innovation.

Regeringen forholder sig positivt til, at den fælleseuropæiske målsætning om at investere 3 pct. af BNP i forskning og udvikling fremgår tydeligt af rådskonklusionerne. Nationale investeringer i forskning og innovation samt målrettede reformer af nationale systemer er afgørende for at løfte europæisk forskning som helhed og understøtte EU's konkurrenceevne.

Regeringen bakker overordnet op om et stærkt og velfungerende Europæisk Forskningsrum, der bygger på et grundprincip om excellence. Indsatsen i forhold til at forbedre effektiviteten af nationale forsknings- og innovationssystemer, optimere tværnationalt samarbejde og konkurrence samt fokusere på ligestilling mellem kønnene er en vigtig del af et moderniseret europæisk forskningsrum.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for udvalget.

Punkt 7: Rådskonklusioner om et muligt europæisk initiativ inden for bioøkonomi, som udnytter potentialerne i Øst- og Centraleuropa

- Vedtagelse
- Nyt notat

KOM-dok foreligger ikke.

1. Resumé

Det ungarske formandskab har fremlagt udkast til rådskonklusioner om styrket forsknings- og innovationssamarbejde med det vestlige Balkan og østlige kandidatlande inden for bioøkonomi. I rådskonklusionerne fremhæves vigtigheden af bioøkonomi for hele EU og med en erkendelse af det store potentiale for alle ift. ressourcer i Øst- og Centraleuropa. Det anføres, at der er behov for en dybdegående diskussion mellem medlemsstater og Kommissionen om rollen for forsknings- og innovationens rolle i forhold til at løfte potentialet i EU, særligt inden for Øst- og Centraleuropa samt de vestlige Balkanlande, Ukraine og Moldova.

Rådskonklusionerne er på dagsordenen for rådsmødet (forskning og rum) den 29. november 2024 med henblik på vedtagelse. Regeringen støtter vedtagelsen af rådskonklusionerne.

2. Baggrund

Formandskabet har fremlagt udkast til rådskonklusioner vedrørende et styrket forsknings- og innovationssamarbejde med det vestlige Balkan og østlige kandidatlande inden for bioøkonomi.

Sagen forventes på dagsordenen for rådsmødet (forskning og rum) den 29. november 2024 med henblik på vedtagelse. Rådet træffer beslutning med enstemmighed. Europa-Parlamentet skal ikke høres.

Baggrund for rådskonklusionerne er det eksisterende europæiske vidensamarbejde, BIOEAST, som har fokus på landbrug, skovbrug og akvakultur i Øst- og Centraleuropa. Det ungarske formandskab har ønsket at konsolidere indsatsen i et forsknings- og innovationspartnerskab målrettet Øst- og Centraleuropa, det vestlige Balkanlande, Ukraine og Moldova under rammerne af EU's rammeprogram for forskning og innovation. Landbrugs- og forskningsministre fra 10 EU-medlemsstater (Ungarn, Tjekkiet, Slovakiet, Polen, Slovenien, Rumænien, Bulgarien, Kroatien, Letland og Estland) har på ungarsk foranledning koordineret en fælles erklæring, som genbekræfter deres støtte til BIOEAST-samarbejdet.

3. Formål og indhold

I rådskonklusionerne anerkendes vigtigheden af bæredygtig produktion og anvendelse af biomasse, såfremt de mellem- og langsigtede mål for den europæiske grønne pagt for 2030 skal nås, uden at foregribe de forestående forhandlingerne om EU's næste flerårige finansielle ramme. Endvidere bydes information om en revision af EU's strategi for bioøkonomi velkommen.

Rådskonklusionerne understreger betydning af det igangværende arbejde i regi af de europæiske partnerskaber, herunder Horisont Europas klynge 6, som dækker

emner som biodiversitet, fødevareproduktion fra jord til bord, cirkulærøkonomi og klima samt forsknings- og innovationspartnerskab for et cirkulært biobaseret Europa.

Med baggrund i "European Innovation Scoreboard" noteres det, at Øst- og Centraleuropas deltagelse i Horisont Europa er moderat. I den forbindelse understreges det nationale ansvar for at øge investeringer samtidig med, at opfordres til aktiviteter målrettet øget deltagelse, vidensudveksling- og udnyttelse inden for det Europæiske Forskningsrum med henblik på bioøkonomi.

I rådskonklusionerne noteres det, at landbrugs- og forskningsministre fra 10 medlemsstater har underskrevet en erklæring i juli 2024 med henblik på at genbekræfte deres støtte til BIOEAST-samarbejdet.

Rådskonklusionerne anfører, at der er behov for en dybdegående drøftelse mellem medlemsstater og Kommissionen om forsknings- og innovationsrolle i forhold til at løfte potentialet, særligt inden for Øst- og Centraleuropa samt de vestlige Balkanlande, Ukraine og Moldova med blik for EU's strategiske autonomi. Der peges på, at et muligt europæisk initiativ kan understøtte viden, forskningsdiplomati og hjerneflugt i den del af Europa.

Afslutningsvist inviteres Kommissionen muligheder og potentialer i et potentielt europæisk konkret initiativ inden for bioøkonomi, hvor potentialet i Øst- og Centraleuropa samt de vestlige Balkanlande, Ukraine og Moldova udnyttes.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant.

5. Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Vedtagelsen af rådskonklusioner har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Indholdet i konklusionerne kan dog senere blive udmøntet i konkrete retsakter, der kan medføre økonomiske konsekvenser. Der vil blive foretaget en særskilt vurdering af dette ved fremsættelsen af sådanne retsakter.

8. Høring

Samlenotatet har været i høring i EU-specialudvalget for forskning med frist fredag den 8. november 2024.

Danmarks Tekniske Universitet støtter regeringens foreløbige generelle holdning om, at rådkonklusionerne ikke foregriber forhandlinger om EU's rammeprogram om forskning og innovation og EU's flerårige finansielle ramme.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være opbakning til vedtagelsen af rådskonklusionerne.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter vedtagelsen af rådskonklusionerne. Regering finder, at der i EU er et stort potentiale for bioøkonomi, herunder i Øst- og Centraleuropa. Regeringen finder, at eksisterende partnerskaber og missioner inden for bioøkonomi på nuværende tidspunkt er dækkende, da fremtidige beslutninger, herunder tilgang, om større mulige initiativer inden for forskning og innovation ikke bør foregribes. Regeringen byder velkommen, at der udarbejdes en analyse af området, hvor igennem muligheder og potentialer for et samarbejde med fokus på Øst- og Centraleuropa bliver anskueliggjort.

Regeringen finder det vigtigt, at rådskonklusionerne ikke foregriber forhandlingerne om EU's rammeprogram for forskning og innovation, herunder den generelle brug af forsknings- og innovationspartnerskaber. Det er desuden vigtigt, at den formelle proces for etablering af nye partnerskaber og andre initiativer respekteres. Samtidig skal et potentielt initiativ være åbent for alle EU's medlemsstater.

Endelig understreger regeringen vigtigheden af, at rådskonklusionerne ikke foregriber de forestående forhandlingerne om EU's flerårige finansielle ramme og EU's budget.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for udvalget.

Punkt 8: Rådskonklusioner om Kommissionens meddelelse om avancerede materialer

- Vedtagelse
- Nyt notat

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

Det ungarske formandskab har fremlagt udkast til rådskonklusioner om avancerede materialer. Rådskonklusionerne fokuserer på, hvordan rammevilkårene for udviklingen og produktionen af avancerede materialer i EU kan forbedres for at sikre lederskab på området. Der er et særligt fokus på at accelerere forskning og innovation inden for avancerede materialer for at styrke EU's konkurrenceevne, økonomiske sikkerhed og strategiske autonomi, samt understøtte den grønne og digitale omstilling.

Rådskonklusionerne er på dagsordenen for rådsmødet (forskning og rum) den 29. november 2024 med henblik på vedtagelse. Regeringen støtter vedtagelsen af rådskonklusionerne.

2. Baggrund

Kommissionen præsenterede den 27. februar 2024 en meddelelse om avancerede materialer. Meddelelsen sigter mod at skabe et økosystem for avancerede materialer i Europa, der sikrer lederskab på området. For at realisere dette peger Kommissionen på tre områder: i) Prioriteter inden for forskning og innovation for avancerede materialer skal koordineres i en europæisk tilgang samtidig med, at private investeringer øges væsentligt, ii) innovative virksomheder og SMV'er skal støttes ift. design og testning af materialer og iii) bredere og hurtigere udbredelse af avancerede materialer skal fungere som markeds-katalysatorer for tvillingeomstillingen samt øge EU's modstandsdygtighed og økonomiske sikkerhed. Fordelt på fem søjler identificerer Kommissionen 14 tiltag, som adresserer udfordringer såsom et fragmenteret forsknings- og innovationssystem, et stigende private investeringsbehov, langvarige innovationsprocesser og et utilstrækkeligt digitaliseringsniveau og mangel på teknologiske infrastrukturer.

I rådskonklusionerne forholder medlemsstaterne sig til Kommissionens meddelelse og konkret til de forslåede initiativer.

Sagen forventes på dagsordenen for rådsmødet (forskning og rum) den 29. november 2024 med henblik på vedtagelse. Rådet træffer beslutning med enstemmighed. Europa-Parlamentet skal ikke høres.

3. Formål og indhold

Rådskonklusionerne fokuserer på, hvordan rammevilkårene for udviklingen og produktionen af avancerede materialer kan forbedres i EU for at sikre lederskab på området. Der fremhæves, at der eksisterer et behov for at accelerere forskning og udvikling inden for avancerede materialer for at styrke EU's konkurrenceevne, økonomiske sikkerhed og strategiske autonomi samt understøtte den grønne og digitale omstilling.

Rådskonklusionerne sætter fokus på behovet for at udvikle et økosystem inden for avancerede materialer på tværs af EU, som tager udgangspunkt i EU's eksisterende styrker. I denne sammenhæng fremhæves styrker inden for både anvendt- og grundforskning. Rådskonklusionerne forholder sig til Kommissionens forslag om at etablere en fælles digital infrastruktur for avancerede materialer, som skal være en fælles platform for data om avancerede materialer for alle medlemsstater. Det understreges, at udviklingen af økosystemer og ny digitalinfrastruktur skal ske i sammenspil med eksisterende, europæiske forsknings- og teknologiinfrastrukturer.

Rådskonklusionerne understreger, at offentligt og private investeringer i forskning og innovation inden for avancerede materialer er nøgleelementer i implementeringen af ambitioner for området. Der opfordres til, at Kommissionen fortsat koordinerer med medlemsstater for at identificere prioriterede områder for investeringer inden for avancerede materialer. Endvidere opfordres Kommission til at forstærke synergierne mellem EU-fonde og EU-finansieringsprogrammer med relevans for avancerede materialer for at understøtte investeringer i forskning og udvikling inden for området.

Rådskonklusionerne noterer, at små- og mellemstore virksomheder (SMV) og start-ups har en kritisk rolle i at udføre forskning og udvikling inden for avancerede materialer samt at drive innovation inden for området. Der pointeres i denne sammenhæng, at opfindere og SMV'er skal støttes gennem alle faserne i udviklingen af avancerede materialer, herunder særligt ift. test- og designfasen. Blandt andet fremhæves adgangen til privat og offentlig finansiering og infrastruktur for SMV'er som kritiske elementer for at nedbringe barrierer til markedet for SMV'er og opskalere deres innovationer inden for avancerede materialer.

Endelig sætter rådskonklusionerne fokus på de nye færdigheder, som er påkrævet for at designe og udvikle nye materialer, herunder særligt inden for STEM-uddannelser. Rådskonklusionerne opfordrer til, at nye initiativer inden for færdigheder skal lanceres i overensstemmelse med nationale kompetencer og institutionel autonomi.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant.

5. Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Vedtagelsen af rådskonklusioner har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Indholdet i konklusionerne kan dog senere blive udmøntet i konkrete retsakter, der kan medføre økonomiske konsekvenser. Der vil blive foretaget en særskilt vurdering af dette ved fremsættelsen af sådanne retsakter.

8. Høring

Samlenotatet har været i høring i EU-specialudvalget for forskning med frist fredag den 8. november 2024.

Danmarks Tekniske Universitet støtter regeringens foreløbige generelle holdning om, at rådkonklusionerne ikke foregriber forhandlinger om EU's rammeprogram om forskning og innovation og EU's flerårige finansielle ramme.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være opbakning til vedtagelsen af rådkonklusionerne.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter vedtagelsen af rådkonklusionerne. Regeringen er enig i, at avancerede materialer kan have en vigtig rolle i forhold til samfundets store udfordringer, herunder inden for fødevarer, energi, transport, sundhed og miljø.

Generelt anser regeringen det for vigtigt, at EU sikrer lederskab på området for avancerede materialer, særligt for at styrke EU's konkurrenceevne og sikre Europas strategiske autonomi.

Regeringen støtter et stærkt europæisk økosystem for avancerede materialer med det forbehold, at det finder sted i samspil med eksisterende forsknings- og teknologiinfrastrukturer og uden at foregribe de forestående forhandlingerne om EU's næste flerårige finansielle ramme. Regeringen finder det vigtigt, at nye initiativer med formålet at fremme færdigheder inden for avancerede materialer i STEM-uddannelser lanceres i overensstemmelse med nationale kompetencer og institutionel autonomi.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for udvalget

Punkt 9: Politisk drøftelse af forskning og innovations bidrag til EU's konkurrenceevne: Opfølgning på Draghi-rapport

- Politisk drøftelse
- Nyt notat

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

Det ungarske formandskab ønsker med den politiske drøftelse at sætte fokus på, hvordan forsknings- og innovationsområdet kan bidrage til at løse de udfordringer, der nævnes i Mario Draghis rapport om fremtiden for Europas konkurrenceevne. Der foreligger endnu ikke et udkast til den politiske drøftelse fra det ungarske formandskab. Drøftelsen er alene kendt på overskriftsniveau.

Regeringen bakker op om drøftelsen og behovet for at se på, hvordan forsknings- og innovationsområdet i større grad kan bidrage til at styrke Europas konkurrenceevne.

2. Baggrund

Formanden for Kommissionen, Ursula von der Leyen, anmodede i 2023 Mario Draghi, tidligere italiensk premierminister og præsident for den Europæiske Centralbank, om at identificere tiltag til at forbedre den europæiske konkurrenceevne. Den 9. september 2024 offentliggjorde Draghi sin rapport om fremtiden for Europas konkurrenceevne. Et af kapitlerne i rapporten omhandler den nuværende innovationskløft særligt i forhold til USA og Kina, hvor Europa særligt falder bagud på udviklingen og kommercialiseringen af digitale teknologier. Rapporten indeholder en række anbefalinger til, hvordan forsknings- og innovationsområdet i EU kan bidrage til at mindske innovationskløften.

3. Formål og indhold

Det er forventningen, at det ungarske formandskab med den politiske drøftelse ønsker at sætte fokus på, hvordan forsknings- og innovationsområdet kan bidrage til at løse de udfordringer, der adresseres i Draghis rapport.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant, da der er tale om en politisk drøftelse.

6. Gældende dansk ret

Den politiske drøftelse medfører ingen konsekvenser for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Sagen medfører i sig selv ingen konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet, og den forventes heller

ikke at lede til beslutninger, der kan få økonomiske konsekvenser. Der vil blive foretaget en særskilt vurdering, såfremt der bliver fremlagt forslag fra Kommissionen.

8. Høring

Samlenotatet har været i høring i EU-specialudvalget for forskning med frist fredag den 8. november 2024.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes bred opbakning blandt landene til drøftelsen.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen bakker op om drøftelsen og behovet for at se på, hvordan forsknings- og innovationsområdet i større grad kan bidrage til at styrke Europas konkurrenceevne. Regeringen finder, at der er et stort potentiale inden for forskning og innovation, herunder i forhold til omsætning af viden til kommercialisering. Regeringen anser det endvidere vigtigt at understrege, at det er medlemsstaternes ansvar at finansiere nationale forsknings- og innovationssystemer, som kan bidrage til at øge EU's konkurrenceevne.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Punkt 10: Udveksling af synspunkter om fremtidens EU's rum-politik

- Udveksling af synspunkter
- Nyt notat

KOM-dok foreligger ikke.

1. Resumé

Der foreligger ikke et udkast til den politiske drøftelse fra det ungarske formandskab, hvorfor drøftelsen alene er kendt på overskriftsniveau.

Det er forventningen, at det ungarske formandskab bl.a. vil sætte fokus på det kommende forslag til næste EU-rumprogram og synergier til forsvarsområdet.

Regeringen bakker op om drøftelsen. Regeringen finder det vigtigt, at EU i tråd med FN-traktaten om det ydre rum fortsat har fokus på fredelig brug af rummet, men anerkender samtidig, at rummet som følge af geopolitiske spændinger og en stigende strategisk betydning i dag er et omstridt domæne. Regeringen mener derfor generelt, at det er relevant at udnytte synergier mellem forsvars- og rumområdet, herunder at de næste EU-rumprogrammer designes med henblik på dobbelt anvendelse.

2. Baggrund

Rummets betydning for militære operationer er steget betragteligt de seneste år, hvor man f.eks. i NATO-regi betragter rummet som et operationelt domæne på linje med land, sø, luft og cyber. Kommissionen og den høje repræsentant lancerede i 2023 EU's rumstrategi for sikkerhed og forsvar, som den udpegede EU-kommissær for forsvar og rum, Andrius Kubilius, har til opgave fortsat at implementere. Strategien har bl.a. som ambition at styrke brugen af rummet til sikkerhed og forsvar.

3. Formål og indhold

Det ungarske formandskab ønsker med den politiske drøftelse at sætte fokus på det næste EU-rumprogram og synergier til forsvarsområdet. EU's rumprogram leverer i sin nuværende form tjenester, som anvendes både civilt og forsvarsmæssigt. Det er forventningen, at forsvarsdimensionen vil fylde mere i det næste program, og at Kommissionen i højere grad vil designe programmet til også at tjene forsvarsbehov.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant.

5. Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

6. Gældende dansk ret

Udveksling af synspunkter medfører ingen konsekvenser for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Udveksling af synspunkter medfører ingen konsekvenser for gældende dansk ret.

8. Høring

Samlenotatet har været i høring i EU-specialudvalget for forskning med frist fredag den 8. november 2024.

Dansk Industri bemærker, at de er enige i, at der skal ses på dobbelt anvendelse, når det kommer til rummet.

Danmarks Tekniske Universitet støtter regeringens position vedr. vigtigheden i at udnytte synergier mellem forsvars- og rumområdet og at det medfører et sammenhængende design af fremtidige programmer med hensyn til dobbelt anvendelse.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være opbakning til drøftelsen fra andre medlemsstater.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen bakker op om drøftelsen. Regeringen finder det vigtigt, at EU – i tråd med FN-traktaten om det ydre rum – fortsat har fokus på fredelig brug af rummet, men anerkender samtidig, at rummet som følge af geopolitiske spændinger og en stigende strategisk betydning i dag er et omstridt domæne. Regeringen mener derfor generelt, at det er relevant at udnytte synergier mellem forsvars- og rumområdet, herunder at de næste EU-rumprogrammer designes med henblik på dobbelt anvendelse, hvilket flugter med Regeringens strategi for rumforskning og innovation.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Punkt 11: Rådskonklusioner om midtvejsevalueringen af EU's rumprogram

- Vedtagelse
- Nyt notat

KOM nr. foreligger ikke.

1. Resumé

Det ungarske formandskab har fremlagt udkast til rådskonklusioner om midtvejs-evalueringen af EU's rumprogram. Rådskonklusionerne er overordnet overfor rumprogrammets fremdrift og rolle ift. EU's strategiske prioriteter og som drivkraft for udviklingen af nye markeder og aktører. Rådskonklusionerne efterlyser en mere strategisk tilgang til udbredelse af anvendelsen af rumdata. Derudover efter-spørger rådskonklusionerne mindre afhængighed af tredjelande samt bedre udbudsprocesser og opfordrer Kommissionen til strategisk at adressere udfordringen med manglende anvendelse af rumdata. Der peges på en række udfordringer inden for bl.a. adgang til rummet, udbudsprocesser samt rummets strategiske betydning, som fremadrettet bør adresseres.

Regeringen støtter vedtagelsen af rådskonklusionerne. Regeringen er overordnet enig i rådskonklusionernes generelt positive holdning overfor implementeringen af rumprogrammet, men er også enig i de udfordringer, der fremføres.

2. Baggrund

EU's rumprogram blev vedtaget i 2021. Rumprogrammet skal fastholde EU's rolle som global rumaktør og stimulere europæisk forskning, innovation, teknologiudvikling og vækst. Rumprogrammet består af fire programkomponenter, hhv. Copernicus (jordobservation), Galileo (satellitnavigation), GOVSATCOM (satellitkommunikation til myndigheder) og Kendskab til situationen i rummet (rumskrot, rumvejr og nærjordsobjekter). Herudover har programmet fokus på start-ups samt små- og mellemstore virksomheder med henblik på at diversificere rumøkonomien i EU's medlemslande.

Kommissionen skal, jf. forordningen om rumprogrammet, foretage en midtvejsevaluering af EU's rumprogram, som skal omfatte alle programmets fire komponenter, og derudover også evaluere EU's agentur for rumprogrammet. Kommissionen fremlagde sin evaluering medio 2024. Evalueringen er overordnet meget positiv i sin vurdering af både rumprogrammet og EU's agentur for rumprogrammet. Evalueringen peger desuden på en række udfordringer inden for bl.a. adgang til rummet, udbudsprocesser samt rummets strategiske betydning, som fremadrettet bør adresseres.

Sagen forventes på dagsordenen for rådsmødet (forskning og rum) den 29. november 2024 med henblik på vedtagelse. Rådet træffer beslutning med enstemighed. Europa-Parlamentet skal ikke høres.

3. Formål og indhold

Rådskonklusionerne anerkender programmets fremdrift, og hvordan rumprogrammet bidrager til EU's strategiske prioriteter inden for særligt den grønne og digitale omstilling, EU's strategiske autonomi og modstandsdygtighed.

For så vidt angår rumprogrammets strategiske mål og socioøkonomiske fordele, fremhæves potentialet for dobbeltanvendelse ved flere programkomponenter, og ønsket om at tage hensyn til myndighedsbehov. Desuden anerkender rådskonklusionerne, at rumprogrammet giver muligheder for nye aktører, særligt SMV'er og start-ups. Ydermere understreges vigtigheden af en strategisk tilgang til anvendelse af data fra rumprogrammet.

Med hensyn til implementering af rumprogrammet, fremhæver rådskonklusionerne, at to af tjenesterne under Galileo ikke har nået det forventede operationelle niveau. Rådskonklusionerne bemærker med bekymring det stigende antal tilfælde af jamming og manipulering af signaler ("*spoofing*"). Udkastet efterspørger bedre EGNOS-dækning af EU's yderområder samt opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til fortsat at styrke kapaciteterne til overvågning og sporing af trafikken i rummet.

Rådskonklusionerne udtrykker tilfredshed med, hvordan EU's agentur for rumprogrammet har udført sine opgaver. Agenturets rolle betones i varetagelsen af sikkerhedsstrukturen omkring EU's rumprogram, og understreger behovet for at styrke satellitsystemernes operationelle sikkerhed.

Endeligt fokuserer rådskonklusionerne på erfaringer og fremtidsudsigter, hvor behovet for at reducere afhængigheden af tredjelande understreges og behovet for adgang til rummet anerkendes. Derudover efterspørgeres mere strømlinede udbudsprocesser og bedre integration af nye rumvirksomheder ligesom det efterspørgeres, at Kommissionen styrker den europæiske rumøkonomi gennem konkurrencedygtighed, innovation og entreprenørskab. Kommissionen anmodes desuden om at fjerne hindringer for øget brug af rumdata og opfordres til at adressere udfordringerne strategisk sammen med agenturet og medlemsstaterne.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant.

5. Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen medfører i sig selv ingen konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet, og den forventes heller

ikke at lede til beslutninger, der kan få økonomiske konsekvenser. Der vil blive foretaget en særskilt vurdering, såfremt der bliver fremlagt forslag fra Kommissionen.

8. Høring

Samlenotatet har været i høring i EU-specialudvalget for forskning med frist fredag den 8. november 2024.

Dansk Industri bemærker, at der udover de nævnte ønsker til at reducere behov for tredjelands, strømlinede udbudsprocesser og bedre integration af nye rumvirksomheder, kan der ses på mulighederne for langsigtede kontrakter, der ville kunne sikre kontinuitet i etableringen af europæiske rumvirksomheder og udnyttelse af rummet. Hertil kommer planer for forsvar af myndigheds- og kommerciel aktivitet i rummet.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være opbakning til vedtagelsen af rådskonklusionerne.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter vedtagelsen af rådskonklusionerne. Regeringen er overordnet enig i rådskonklusionernes generelt positive holdning til implementeringen af rumprogrammet, men er også enig i de bekymringspunkter, der fremføres. Regeringen finder, at der er behov for at øge kendskabet og anvendelsen af data fra rumprogrammet og er i den sammenhæng enig med rådskonklusionernes opfordring til Kommissionen om at anlægge en strategisk tilgang.

Regeringen anerkender behovet for europæisk selvstændig, sikker og omkostningseffektiv adgang til rummet, men finder samtidig, at Kommissionen skal sikre alternative opsendelsesmuligheder i tilfælde af manglende adgang til opsendelseskapacitet i EU. Regeringen finder det relevant at indtænke potentialet for dobbeltanvendelse i udviklingen af rumprogrammet, hvilket er i overensstemmelse med Regeringens strategi for rumforskning og innovation. Endelig understreger regeringen vigtigheden af, at rådskonklusionerne ikke foregriber de forestående forhandlinger om EU's flerårige finansielle ramme og EU's budget.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for udvalget.

Punkt 12: Rådskonklusioner om at styrke europæiske kompetencer i rumsektoren

- Vedtagelse
- Nyt notat

KOM nr. foreligger ikke.

1. Resumé

Det ungarske formandskab har fremlagt udkast til rådskonklusioner om styrkelse af europæiske kompetencer i rumsektoren. Rådskonklusionerne sætter fokus på at styrke kompetencer, herunder kapacitet, kundskaber og færdigheder med hovedvægt på sidstnævnte.

Regeringen støtter vedtagelsen af rådskonklusionerne. Regeringen er enig i, at rummet er et strategisk vigtigt domæne når det gælder europæisk konkurrenceevne, økonomi, sikkerhed og åben strategisk autonomi uden at foregribe de forestående forhandlingerne om EU's næste flerårige finansielle ramme. Generelt anser regeringen stærke færdigheder og kundskaber som en vigtig forudsætning for, at den europæiske rumsektor kan bidrage til disse områder.

2. Baggrund

Afsættet for rådskonklusionerne er Rådets og Kommissionens anerkendelse af rumsektorens betydning for en række af EU's kernemålsætninger, ikke mindst konkurrenceevne, sikkerhed og forsvar, forskning og innovation, bæredygtighed og strategisk autonomi.

En vigtig del af dette er Unionens evne til at frigøre sig fra afhængigheder af aktører uden for EU, når det kommer til services og kritisk teknologi. Dette kræver ifølge rådskonklusionerne, at de rette kompetencer understøttes på tværs af EU, og at der skabes bredere offentligt kendskab til karriereveje inden for rumsektoren.

Sagen forventes på dagsordenen for rådsmødet (forskning og rum) den 29. november 2024 med henblik på vedtagelse. Rådet træffer beslutning med enstemmighed. Europa-Parlamentet skal ikke høres.

3. Formål og indhold

Rådskonklusionerne fremhæver rummet som et domæne med stor betydning for økonomi, sikkerhed og konkurrencedygtighed. Rådskonklusionerne sætter fokus på at styrke kompetencer, forstået som både kapacitet til at handle, herunder infrastruktur, samt kundskaber og færdigheder med hovedvægt på sidstnævnte. Disse kompetencer fremhæves ydermere som centrale for at reducere EU's afhængighed af aktører uden for EU på områder, hvor sådanne afhængigheder er u hensigtsmæssige for Unionens interesser.

Rådskonklusionerne lægger op til en omfattende tilgang til at styrke kompetencer i den europæiske rumsektor. Dette omfatter formulering af en strategisk vision for opkvalificering og omskoling samt tiltrækning og fastholdelse af talent.

Rådskonklusionerne understreger også betydningen af både offentlige og private investeringer i STEM, vigtigheden af udnyttelse af triple helix-synergier (universiteter, industri, det offentlige). Vigtigheden af inklusion af underrepræsenterede grupper fremhæves også, herunder at sikre overførsel af teknologi og viden samt udbredelse af ekspertise i alle medlemslande.

Rådskonklusionerne sætter endvidere fokus på regulatoriske rammer og konkurrenceevne. I den sammenhæng fremhæves bl.a. at mindske administrative byrder for især SMV'er og medlemsstater samt at tiltrække investeringer gennem gnidningsfrie og forudsigelige rammer. Rådskonklusionerne fremhæver vigtigheden af at understøtte rumentreprenørskabsinitiativer såsom CASSINI (EU-tiltag om finansiering til mindre innovative rumaktører) ifm. at understøtte udviklingen af nye europæiske rumvirksomheder, uden at foregribe forhandlingerne om den næste flerårige finansielle ramme.

Endelig udstikker rådskonklusionerne en række næste skridt. Kommissionen inviteres til at bidrage til udviklingen af de kompetencer, der er nødvendige for at implementere EU's rumprogram, i overensstemmelse med den fremgangsmåde der er udstukket i Kommissionens arbejdsdokument "*Transition Pathway for the Aerospace Industry*" fra juni 2024. I den sammenhæng fokuseres der på at styrke synergier med Den Europæiske Rumorganisation og med det Europæiske Forsvarsagentur vedr. færdigheder på rumsikkerhed. Kommissionen og medlemsstaterne inviteres også til sammen at undersøge muligheder for at styrke jobformidling og træning med henblik på at overkomme en mulig fremtidig mangel på færdigheder, herunder på sikkerheds- og forsvarsområdet. Slutteligt indbydes medlemsstaterne til, i samarbejde med triple helix-aktører, at udforme nationale strategier for udviklingen af kompetencer og til at afsøge synergier jf. national kompetence på uddannelsesområdet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant.

5. Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen medfører i sig selv ingen konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet, og den forventes heller ikke at lede til beslutninger, der kan få økonomiske konsekvenser. Der vil blive foretaget en særskilt vurdering, såfremt der bliver fremlagt forslag fra Kommissionen.

8. Høring

Samlenotatet har været i høring i EU-specialudvalget for forskning med frist fredag den 8. november 2024.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være opbakning til vedtagelsen af rådskonklusionerne.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter vedtagelsen af rådskonklusionerne. Regeringen er enig i, at rummet er et strategisk vigtigt domæne, når det gælder europæisk konkurrenceevne, økonomi, sikkerhed og åben strategisk autonomi. Generelt anser regeringen stærke færdigheder og kundskaber som en vigtig forudsætning for, at den europæiske rumsektor kan bidrage til disse områder.

Regeringen finder det vigtigt, at rådskonklusionerne respekterer kompetencefordelingen på uddannelsesområdet. Dertil anser regeringen det for vigtigt, at rådskonklusionerne ikke foregriber de forestående forhandlingerne om EU's flerårige finansielle ramme og EU's budget.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for udvalget.